5. 5. 2016

ID: 101367

Vedlejší účastník

Měl-li soud prvního stupně (nesprávně) za to, že některá z osob vystupuje v nesporném řízení v postavení vedlejšího účastníka (jednal-li s ní tak), jde o vadu, jejíž nápravu je v odvolacím řízení možné zjednat zpravidla tím, že odvolací soud nepřihlédne k úkonům domnělého vedlejšího účastníka, které odporují úkonům hlavního účastníka, na jehož straně domnělý vedlejší účastník vystupoval, resp. tím, že s touto osobou jako s vedlejším účastníkem přestane jednat. Nepřípustnost vedlejšího účastenství může soud deklarovat usnesením, jímž se upravuje vedení řízení. Zruší-li odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně (také) proto, že v průběhu řízení před soudem prvního stupně vystupoval domnělý vedlejší účastník, aniž by se sám pokusil zjednat nápravu této vady řízení, postupuje nesprávně.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1136/2015, ze dne 27.1.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a) M. N., a b) Mgr. V. C., společně zastoupených JUDr. J.Š., advokátkou, se sídlem v P., za účasti P. systems a. s., se sídlem v H.K., zastoupené opatrovníkem Mgr. O.R., advokátem, se sídlem v H.K., o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 33 Cm 166/2011, o dovolání navrhovatelů proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. srpna 2014, č. j. 7 Cmo 389/2013-225, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. srpna 2014, č. j. 7 Cmo 389/2013-225, jakož i usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. září 2014, č. j. 33 Cm 166/2011-243, se ruší a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 4. března 2013, č. j. 33 Cm 166/2011-171, vyslovil Krajský soud v Hradci Králové neplatnost usnesení přijatých na náhradní mimořádné valné hromadě společnosti Photovoltaic systems a. s. (dále jen „společnost“), která se konala dne 28. dubna 2011.

Soud prvního stupně vyšel z toho, že:
1) V době konání náhradní mimořádné valné hromady měla společnost v obchodním rejstříku zapsán jako zcela splacený základní kapitál ve výši 2.000.000 Kč, jenž byl rozdělen na 2.000.000 akcií na majitele o jmenovité hodnotě 1 Kč.
2) Ing. I. J. vlastnil 1.100.000 akcií společnosti.
3) Žádostí ze dne 14. března 2011 požádal Ing. I. J. představenstvo a dozorčí radu společnosti o svolání mimořádné valné hromady.
4) Ing. V. M., člen dozorčí rady, zveřejnil dne 23. března 2011 v Obchodním věstníku oznámení, že na 7. dubna 2011 svolává mimořádnou valnou hromadu.
5) Mimořádná valná hromada konaná dne 7. dubna 2011, jíž se jako jediný akcionář zúčastnil Ing. I. J., nebyla schopna se usnášet.
6) Dne 13. dubna 2011 zveřejnil Ing. V. M. v Obchodním věstníku oznámení, že na 28. dubna 2011 svolává náhradní mimořádnou valnou hromadu.
7) Dne 27. dubna 2011 zveřejnila dozorčí rada společnosti v Obchodním věstníku sdělení, že náhradní mimořádnou valnou hromadu, která byla na 28. duben 2011 svolána „v rozporu se stanovami“, odvolává.
8) Náhradní mimořádná valná hromada, jíž se jako jediný akcionář zúčastnil Ing. I. J., přijala usnesení, kterými odvolala všechny členy představenstva a dva ze tří členů dozorčí rady (dále jen „odvolaní členové“).

9) Platnost usnesení, jimiž byli dne 28. ledna 2011 zvoleni někteří z odvolaných členů, je přezkoumávána v souběžně probíhajícím řízení, které je u Krajského soudu v Hradci Králové vedeno pod sp. zn. 33 Cm 46/2011. Předběžným opatřením vydaným v tomto řízení uložil Krajský soud v Hradci Králové odvolaným členům představenstva a jednomu z členů dozorčí rady, aby se zdrželi právního jednání jménem společnosti (dále jen „předběžné opatření“).
10) Pro řízení vedené v projednávané věci ustanovil Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 8. listopadu 2011, č. j. 33 Cm 166/2011-116, společnosti opatrovníka, jímž určil advokáta Mgr. Ondřeje Rejska.
11) Oznámením ze dne 7. února 2013 (č. l. 156) vstoupil Ing. I. J. do řízení vedeného v projednávané věci jako „vedlejší účastník“ na straně společnosti.

Soud prvního stupně (s odkazem na usnesení Ústavního soudu ze dne 24. listopadu 2005, sp. zn. II. ÚS 286/04) uvedl, že nesdílí názor společnosti, podle něhož je člen dozorčí rady – vyžadují-li svolání valné hromady zájmy společnosti – oprávněn svolat jednání valné hromady, jestliže se na svolání valné hromady bez zbytečného odkladu neusnesla dozorčí rada anebo jestliže dozorčí rada dlouhodobě není schopná se usnášet; přitom nelze přehlédnout ani to, že oznámení o jednání mimořádné valné hromady svolané Ing. V. M. na 7. dubna 2011 nebylo uveřejněno třicet dnů před jejím konáním.

Vycházeje ze závěrů formulovaných a odůvodněných v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. února 2009, sp. zn. 29 Cdo 4223/2007 (uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročník 2003, pod číslem 74, které je veřejnosti dále dostupné – stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu vydaná po 1. lednu 2001 – na webových stránkách Nejvyššího soudu), soud prvního stupně doplnil, že účinky usnesení valné hromady, jimiž byli dne 28. ledna 2011 zvoleni někteří z odvolaných členů, byly „eliminovány“ předběžným opatřením a zájem společnosti svolání mimořádné valné hromady nevyžadoval (podmínky pro to, aby mimořádnou náhradní valnou hromadu svolala dozorčí rada, nebyly dány).

K odvolání společnosti a vedlejšího účastníka Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 28. srpna 2014, č. j. 7 Cmo 389/2013-225, zrušil usnesení soudu prvního stupně a věc soudu prvního stupně vrátil k dalšímu řízení.

Odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně vydal „usnesení ve věci samé“ (rozuměj: usnesení ze dne 4. března 2013, č. j. 33 Cm 166/2011-171), aniž by k jeho „vyhlášení“ nařídil jednání, čímž založil „zmatečnostní vadu“, neboť účastníkům odňal možnost jednat před soudem.

Řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady je navíc tzv. řízením nesporným, v němž není vedlejší účastenství přípustné. Připustil-li tedy soud prvního stupně, aby jako vedlejší účastník na straně společnosti vystupoval Ing. I. J., zatížil tím řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, což je dalším důvodem, pro nějž odvolací soud napadené usnesení soudu prvního stupně zrušil.

Poté, kdy odvolací soud usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, vydal Krajský soud v Hradci Králové usnesení ze dne 25. září 2014, č. j. 33 Cm 166/2011-243, jímž nepřipustil vedlejší účastenství Ing. I. J., s tím, že Vrchní soud v Praze v záhlaví označeném usnesení poukázal „na nepřípustnost účasti vedlejšího účastníka“ v řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali oba navrhovatelé dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíce za to, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v

rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a sice, zda je dán důvod pro zrušení usnesení soudu prvního stupně, nebylo-li vyhlášeno. Dovolatelé namítají, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňují dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a navrhují, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Napadené usnesení odvolacího soudu vykazuje dle dovolatelů znaky přepjatého formalismu, neboť z průběhu jednání před soudem prvního stupně bylo všem účastníkům zřejmé, že po „vyúčtování" nákladů řízení (k němuž byli účastníci na jednání konaném dne 11. února 2013 vyzváni) rozhodne soud prvního stupně ve věci samé, proti čemuž žádný z nich (a to ani v odvolacím řízení) nebrojil.

Stejně tak to, že v nesporném řízení vystupoval vedlejší účastník, není dle názoru dovolatelů vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a proto nejde o důvod ke zrušení napadeného usnesení soudu prvního stupně.

Společnost ve vyjádření k dovolání uvedla, že právní posouzení věci odvolacím soudem „lze považovat za správné".

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť usnesení odvolacího soudu závisí na vyřešení otázek procesního práva, z nichž při řešení první (vydání usnesení ve věci samé mimo jednání) se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, zatímco druhá (způsob nápravy vady spočívající v nepřípustné účasti vedlejšího účastníka v řízení) dosud v rozhodování dovolacího soudu nebyla vyřešena.

Dovolání je i důvodné.

Podle § 168 odst. 1 o. s. ř. vyhlašuje usnesení předseda senátu přítomným účastníkům.

Podle § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. odvolací soud zruší rozhodnutí, jestliže tu jsou takové vady, že řízení nemělo proběhnout pro nedostatek podmínek řízení nebo rozhodoval věcně nepříslušný soud nebo vyloučený soudce anebo soud nebyl správně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát, popřípadě i jiné vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava.

Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 1998, sp. zn. 2 Cdon 1035/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 15, ročník 1998, pod číslem 105, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2010, sp. zn. 20 Cdo 3098/2008, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. února 2003, sp. zn. 29 Cdo 1599/2000, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročník 2003, pod číslem 75, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. dubna 2003, sp. zn. 29 Odo 373/2002) se podává, že požadavek, aby předseda senátu vyhlásil usnesení přítomným účastníkům (§ 168 odst. 1 o. s. ř.), platí zásadně jen tehdy, přijal-li soud usnesení při jednání, popřípadě při jiném roku; rozhodne-li soud usnesením mimo jednání, není je (na rozdíl od rozsudku) zásadně povinen vyhlásit veřejně [z literatury srovnej například Drápal, L. in Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1131 (dále jen „komentář Beck"); či Lavický, P. in David, L., Ištvánek, F., Javůrková, N. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 786 (dále jen „komentář Wolters Kluwer")].

Z toho vyplývá, že rozhodl-li soud prvního stupně v poměrech projednávané věci – po dokazování provedeném u jednání – usnesením, aniž by je veřejně vyhlásil, resp. aniž by (pouze) k jeho vyhlášení nařídil (další) jednání (byť jím rozhodoval ve věci samé), postupoval v souladu se zákonem; přitom je

pojmově vyloučeno, aby účastníku byla postupem, který je v souladu se zákonem, odňata možnost jednat před soudem (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. září 1999, sp. zn. 31 Cdo 1205/99, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. října 2000, sp. zn. 26 Cdo 2487/2000, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. května 2001, sp. zn. 20 Cdo 2265/2000, či již citované usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. dubna 2003, sp. zn. 29 Odo 373/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročník 2003, pod číslem 74).

Dovodil-li tedy odvolací soud, že soud prvního stupně odňal účastníkům možnost jednat před soudem tím, že usnesením rozhodl ve věci samé, aniž by je veřejně vyhlásil, odchýlil se od citované judikatury Nejvyššího soudu.

Ani druhý ze závěrů, pro který odvolací soud zrušil usnesení soudu prvního stupně, neobstojí.

Již v usnesení ze dne 25. února 1999, sp. zn. 20 Cdo 91/99, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 1999, pod číslem 73, Nejvyššího soudu formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož je vedlejší účastenství přípustné jen v tzv. sporném řízení. Jelikož řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady je řízením nesporným, není ani v jeho průběhu připuštěno, aby do řízení vstoupil vedlejší účastník (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2008, sp. zn. 29 Cdo 333/2007, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2009, pod číslem 134, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 2011, sp. zn. 29 Cdo 1259/2009, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2011, sp. zn. 29 Cdo 3880/2009).

Proto (a potud lze se závěry odvolacího soudu souhlasit), jednal-li soud prvního stupně jako s vedlejším účastníkem s osobou, která mu sdělila, že jako vedlejší účastník „vstupuje“ do řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, zatížil tím řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Bylo by však chybné dovozovat, že připustí-li soud prvního stupně v nesporném řízení vedlejší účastenství, musí být jeho rozhodnutí (bez dalšího) zrušeno.

Rozhodnutí soudu prvního stupně, které je zatíženo vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, smí odvolací soud zrušit jen tehdy, jestliže za odvolacího řízení nemůže být zjednána náprava [§ 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř.; srov. opět komentář Beck, s. 1768]; v případě popsaného pochybení soudu prvního stupně však nápravu zpravidla zjednat lze.

Měl-li soud prvního stupně (nesprávně) za to, že některá z osob vystupuje v nesporném řízení v postavení vedlejšího účastníka (jednal-li s ní tak), jde o vadu, jejíž nápravu je v odvolacím řízení možné zjednat zpravidla tím, že odvolací soud nepřihlédne k úkonům domnělého vedlejšího účastníka, které odporují úkonům hlavního účastníka, na jehož straně domnělý vedlejší účastník vystupoval (§ 41a odst. 3 o. s. ř.) [k tomu obdobně komentář Wolters Kluwer, s. 219], resp. tím, že s touto osobou jako s vedlejším účastníkem přestane jednat (srovnej důvody výše odkazovaného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2008, sp. zn. 29 Cdo 333/2007, uveřejněného v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2009, pod číslem 134). Nepřípustnost vedlejšího účastenství může soud deklarovat usnesením, jímž se upravuje vedení řízení (§ 167 odst. 1 věta druhá in fine o. s. ř.).

Zrušil-li tedy odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně (také) proto, že v průběhu řízení před soudem prvního stupně vystupoval jako vedlejší účastník na straně společnosti Ing. I. J., aniž by se sám pokusil zjednat nápravu této vady řízení, postupoval nesprávně.

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. a spolu s ním - jako rozhodnutí na kasačním rozhodnutí závislé (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.) - i usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25.

září 2014, č. j. 33 Cm 166/2011-243 - zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti